ਸਾਰਿਕਾ

ਬਨਾਮ

ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ, ਮਹਾਕਾਲੇਸ਼ਵਰ ਮੰਦਰ ਕਮੇਟੀ, ਉਜੈਨ (ਐੱਮ. ਪੀ.) ਅਤੇ ਹੋਰ

(2019 ਦਾ ਐੱਮ. ਏ. ਨੰ. 1235)

ਵਿੱਚ

(2018 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 4676)

ਸਤੰਬਰ 01, 2020

[ਅਰੁਣ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਬੀ.ਆਰ. ਗਵਾਈ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਮੁਰਾਰੀ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਰਾਸਤ/ਸਮਾਰਕ - ਸ਼੍ਰੀ ਮਹਾਕਾਲੇਸ਼ਵਰ ਮੰਦਿਰ, ਉਜੈਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਦਾ ਕਟੌਤੀ - ਰੋਕਥਾਮ - ਸਾਰਿਕਾ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ, ਸ਼੍ਰੀ ਮਹਾਕਾਲੇਸ਼ਵਰ ਮੰਦਰ, ਉਜੈਨ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 02.05.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਏਐਸਆਈ ਅਤੇ ਜੀਐਸਆਈ ਦੇ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਮਾਹਿਰ ਕਮੇਟੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਮਹਾਕਾਲੇਸ਼ਵਰ ਮੰਦਰ, ਯੂ.ਪੀ. ਕਮੇਟੀ।) ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ [2018] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 634 ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ - ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਪਾਲਣਾ - ਰੱਖੀ ਗਈ: ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ, ਮੰਦਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਉਜੈਨ ਸਮਾਰਟ ਸਿਟੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਹੋਲਡ: ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 19.01.2019 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਮੰਦਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਜੈਨ ਸਮਾਰਟ ਸਿਟੀ ਲਿਮਟਿਡ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ:- (i) ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਮੰਦਿਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ 15 ਦਸੰਬਰ 2020 ਤੱਕ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪੇਗੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਦਮਾਂ ਅਤੇ ਚੰਦਰਗੇਸ਼ਵਰ ਮੰਦਰ ਸਮੇਤ ਮੰਦਰ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਦਮਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। (ii) ਕਮੇਟੀ ਸਾਲਾਨਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪੇਗੀ। (iii) ਸ਼ਿਵਲਿੰਗਮ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼। (iv) ਮੰਦਰ ਕਮੇਟੀ ਕੋਟੀ ਤੀਰਥ ਕੁੰਡ ਤੋਂ ਫਿਲਟਰ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਪਾਣੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏਗੀ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪੀ ਐੱਚ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਬਣਾਏਗੀ। (v) ਸੀ.ਬੀ.ਆਰ.ਆਈ, ਰੁੜਕੀ ਨੂੰ ਮੰਦਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਦਿਓ, ਜੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ 17.09.2019 ਦੀ ਆਪਣੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਰ.ਆਈ., ਰੁੜਕੀ ਨੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਢਾਂਚਾਗਤ ਸਥਿਰਤਾ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼

ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 41.30 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। (vi) ਉਜੈਨ ਸਮਾਰਟ ਸਿਟੀ ਲਿਮਟਿਡ, 27.08.2020 ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਹਾਕਾਲ ਰੁਦਰਸਾਗਰ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਵਿਕਾਸ ਪਹੁੰਚ (ਪੜਾਅ I ਅਤੇ ਪੜਾਅ II) ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਛੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ। (vii) ਲੋੜੀਂਦੀ ਮੁਰੰਮਤ, ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਕੰਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਿਓ। ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਅਤੇ ਉਪਲਬਧ ਆਰਕੀਟੈਕਟ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਿਓ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਫੰਡ ਤੁਰੰਤ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰੇ। ਚਾਰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੁਰੰਮਤ ਅਤੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦਾ ਕੰਮ ਤੁਰੰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (viii) ਮਾਹਿਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਧੁਨਿਕ ਜੋੜਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ 20 ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਮੰਦਰ ਕਮੇਟੀ 15 ਦਸੰਬਰ, 2020 ਤੱਕ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਲਣਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰੇਗੀ। (ix) ਅਸਲ ਕੰਮ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, 15 ਦਸੰਬਰ, 2020 ਤੱਕ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਪੇਂਟਿੰਗ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਮੰਦਰ ਕਮੇਟੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਪੇਂਟਿੰਗ ਅਤੇ ਅਸਲ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਜਾਂ ਸਹਾਰਾ ਨਾ ਦੇਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 15 ਦਸੰਬਰ, 2020 ਤੱਕ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। (x) ਉਜੈਨ ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੂੰ 500 ਮੀਟਰ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਏ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੰਦਰ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 15 ਦਸੰਬਰ, 2020 ਤੱਕ ਲੋੜੀਂਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। (xi) ਚੰਦਰਗੇਸ਼ਵਰ ਮੰਦਿਰ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। (xii) ਜੇਕਰ ਗਰਭ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਇਲਾਕਾ ਤਿਲਕਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੰਦਰ ਕਮੇਟੀ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗੀ ਕਿ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (xiii) ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਪੈਰਾ 5 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਿਓ। [ਪੈਰਾ 9][308- ਡੀ-ਐੱਚ; 309-ਏ-ਐੱਚ; 310-ਏ-ਜੀ]

ਸਾਰਿਕਾ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ, ਸ਼੍ਰੀ ਮਹਾਕਾਲੇਸ਼ਵਰ ਮੰਦਰ ਕਮੇਟੀ, ਉਜੈਨ (ਐੱਮ. ਪੀ.) ਅਤੇ ਹੋਰ [2018] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 634 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸਾਰਿਕਾ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ, ਮਹਾਕਾਲੇਸ਼ਵਰ ਮੰਦਰ ਕਮੇਟੀ, ਉਜੈਨ (ਐੱਮ. ਪੀ.) ਅਤੇ ਹੋਰ

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2018] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 634 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 1

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2018 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4676 ਵਿੱਚ 2019 ਦਾ ਐੱਮ.ਏ. ਨੰ. 1235।

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 27.10.2016 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ, 2014 ਦੀ ਰਿੱਟ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 37 ਵਿੱਚ ਇੰਦੌਰ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ।

ਅਦਾਲਤੀ ਮੋਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ.

ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਐਸ.ਜੀ., ਸੌਰਭ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਏ.ਏ.ਜੀ., ਐਸ.ਬੀ. ਉਪਾਧਿਆਏ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਦਿਵਯਕਾਂਤ ਲਾਹੋਟੀ, ਨੀਰਜ ਸ਼ਰਮਾ, ਰੋਹਿਤ ਕੇ. ਸਿੰਘ, ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅੰਸ਼ਰੁਤਾ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਅਰਜੁਨ ਗਰਗ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਰੁਤਿਕਾ ਗਰਗ, ਰਾਹੁਲ ਕੌਸ਼ਿਕ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ, ਰਜਤ ਨਾਇਰ, ਰਾਜ ਬਹਾਦਰ ਯਾਦਵ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਨਿਲ. ਕਟਿਆਰ, ਆਤਿਸ਼ੀ ਦੀਪਾਂਕਰ, ਹਾਜ਼ਰ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਅਰੁਣ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੇ.

1. ਇਹ ਅਦਾਲਤ 02.05.2018 ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4676/2018 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਜੈਨ ਵਿਖੇ ਸ਼੍ਰੀ ਮਹਾਕਾਲੇਸ਼ਵਰ ਮੰਦਿਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਦੇ ਕਟਾਵ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਸਰਵੇਖਣ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਰਵੇਖਣ ਦੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ 19.01.2019 ਨੂੰ ਉਜੈਨ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਇਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਖਰੀ ਨਿਰੀਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਦਾ ਕਟੌਤੀ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਆਖਰੀ ਨਿਰੀਖਣ ਪਹਿਲਾਂ 2018 ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਸਮਾਂ ਘੱਟ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹੋਰ ਕਟੌਤੀ ਦੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਮਾਪਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗਮ ਦਾ ਕੁਝ ਖੰਡਰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ 19.08.2020 ਦਾ ਵੀਡੀਓ ਆਰਡਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੰਦਰ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਐਕਸ਼ਨ ਟੇਕਨ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੰਦਿਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ 19.01.2020 ਦੀ ਨਿਰੀਖਣ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਾਵਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੌਂਪਿਆ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲਿੰਗਮ ਦਾ ਵਿਗੜਨਾ ਅਤੇ ਫਟਣਾ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ, ਜੁਲਾਈ 2020 ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਲਿੰਗਮ ਦਾ ਹੋਰ ਫਟਣਾ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਕਾਰਤੀਕੇਯਨ ਦੇ ਦੇਵਤੇ ਦੇ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਦਾ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ ਕਾਫ਼ੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਾਮਲਾ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਚੜ੍ਹਾਵੇ ਕਾਰਨ ਓਮਕਾਰੇਸ਼ਵਰ ਮੰਦਰ ਦਾ ਲਿੰਗਮ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਸਮਾ ਆਰਤੀ ਦਾ ਪੀ.ਐਚ ਮੁੱਲ 10.51 ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਕਮਰੇ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ 'ਤੇ ਆਰਥੋਕੁਆਰਟਜ਼ਾਈਟ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਟੋਕਰੀਸਟਲਾਈਨ ਸਿਲੀਸੀਅਸ ਸੀਮਿੰਟਿੰਗ ਸਮੱਗਰੀ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋਤਿਰਲਿੰਗਮ ਵਿੱਚ ਵਿਗੜਦੀ ਹੈ। ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਡਰੇਨੇਜ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਮੁੰਡ ਮਾਲਾ ਅਤੇ ਸੇਰਪਕਰਨਹਸ ਦੇ ਭਾਰ ਕਾਰਨ ਲਿੰਗਮ ਦਾ ਵੀ ਮਸ਼ੀਨੀ ਫਟ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਅੱਧਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਭਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮਕੈਨੀਕਲ ਘਬਰਾਹਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਲਿੰਗਮ ਨੂੰ ਰਗੜਨ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੰਦਰ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਆਧੁਨਿਕ ਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੰਦਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਧੁਨਿਕ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮੂਲ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਦੀਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਰੰਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਪੁਰਾਤਨ ਵਿਰਾਸਤੀ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਨਜ਼ਰ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੰਦਿਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਪੇਂਟਿੰਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜੋੜ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਅਜੇ ਬਾਕੀ ਸੀ। ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੜ੍ਹਾਵੇ ਵਿੱਚ ਘਿਓ, ਦੁੱਧ, ਦਹੀਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਦ ਨਿਯਮਤ ਹਨ। ਮੰਦਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਭੇਟਾ ਸਮੱਗਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਪਚਾਰਕ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ।

2. ਮੰਦਿਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸਟੈਂਡ ਹੈ ਕਿ ਭਸਮ ਆਰਤੀ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ 'ਤੇ ਕੱਪੜਾ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਰਓ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਗਰਭ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕੋਵਿਡ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਅਸਲ ਕੰਮ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਸਬੰਧੀ ਪੇਂਟਿੰਗਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੰਦਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

3. 28.07.2019 ਦੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਚੰਦਰਗੇਸ਼ਵਰ ਮੰਦਰ ਵੀ ਚੰਗੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੁਰੰਮਤ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਛੱਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

4. ਮੰਦਿਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਨਿਰੀਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਖਰੀ ਨਿਰੀਖਣ ਡੇਢ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਭੋਪਾਲ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਮੰਦਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਉਪਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਟਾਵ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਮੰਦਰ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਾਹਿਰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਦੀ ਰਗੜ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਪੁਜਾਰੀਆਂ (ਜਨੀਪਤੀ, ਖੁਟਪਤੀ), ਪੁਰੋਹਿਤਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਜਾਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਦੀ ਰਗੜ ਨਾ ਕਰੇ। ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਵੀਡੀਓ

ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੰਦਿਰ ਕਮੇਟੀ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪੀ.ਐਚ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੋਟੀ ਤੀਰਥ ਕੁੰਡ ਤੋਂ ਫਿਲਟਰ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਪਾਣੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏਗੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਦੁੱਧ ਵੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ੁੱਧ ਦੁੱਧ ਦੇਵਤੇ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਯਾਤਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ 'ਤੇ ਪੰਚਾਮ੍ਰਿਤ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

5. ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੋਵਿਡ -19 ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਪਾਵਨ ਅਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸੇ ਸਮੇਂ, ਰਿਵਾਜੀ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁਰੋਹਿਤਾਂ ਨੂੰ ਰਸਮਾਂ ਨਿਭਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਰਸਮਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਅਤੇ ਅਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਮੰਦਰ ਕਮੇਟੀ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੰਦਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਮਦਦ ਅਤੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਲਈ ਰਵਾਇਤੀ ਪੂਜਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁਰੋਹਿਤਾਂ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਰਸਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਅਣਗੌਲੇ ਪਹਿਲੂ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਪੂਜਾਰੀ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ; ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਵਪਾਰੀਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਣਗਿਣਤ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਅਤੇ ਰਸਮਾਂ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੂਜਾ-ਅਰਚਨਾ ਰਸਮਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਉਹ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮਾਹਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਸੀਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੰਦਰ ਕਮੇਟੀ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰੇ।

6. ਮੰਦਰ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਸਥਿਰਤਾ ਬਾਰੇ, ਮੰਦਿਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ 31.07.2019 ਨੂੰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਰ.ਆਈ., ਰੁੜਕੀ ਦੁਆਰਾ ਮੰਦਰ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਢਾਂਚਿਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸੀਬੀਆਰਆਈ ਨੇ ਸਤੰਬਰ 2019 ਵਿੱਚ ਮੰਦਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਢਾਂਚਾਗਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ 12 ਮਹੀਨੇ ਮੰਗੇ। ਇਸ ਨੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਚਾਰਜ ਵਜੋਂ 41.30 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਰ.ਆਈ. ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ 41.30 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਰ.ਆਈ. ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੌਲੀਸਿਟਰ ਜਨਰਲ, ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਸੀਬੀਆਰਆਈ, ਰੁੜਕੀ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ 41.30 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰੇਗੀ।

7. ਮੰਦਿਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀ.ਬੀ.ਆਰ.ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਏ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੰਦਰ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਰੰਮਤ ਅਤੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਸਾਰੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚੰਦਰਗੇਸ਼ਵਰ ਮੰਦਿਰ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਸਮੇਤ ਉਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਣ

ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੰਦਿਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਦਰ ਤੋਂ 500 ਮੀਟਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ੇ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾ ਕੇ ਉਸਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਵੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜਨਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ।

8. ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਮਹਾਕਾਲੇਸ਼ਵਰ ਮੰਦਿਰ ਅਤੇ ਆਸ ਪਾਸ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਉਜੈਨ ਸਮਾਰਟ ਸਿਟੀ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਯੂਐਸਸੀਐਲ) ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਨਾਮ "ਮਹਾਕਾਲ ਰੁਦਰਸਾਗਰ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਵਿਕਾਸ ਪਹੁੰਚ" (ਐਮਆਰਆਈਡੀਏ) ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। 27.08.2020 ਨੂੰ ਸੀ ਈ ਓ, ਉਜੈਨ ਸਮਾਰਟ ਸਿਟੀ ਲਿਮਟਿਡ ਦੁਆਰਾ ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੱਤਰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਫੇਜ਼ I ਅਤੇ ਫੇਜ਼ II ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਕਾਸ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

9. ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 19.01.2019 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਮੰਦਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਜੈਨ ਸਮਾਰਟ ਸਿਟੀ ਲਿਮਟਿਡ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ:-

(i) ਕਿ ਮਾਹਿਰ ਕਮੇਟੀ ਮੰਦਿਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ 15 ਦਸੰਬਰ 2020 ਤੱਕ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪੇਗੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਦਮਾਂ ਅਤੇ ਚੰਦਰਗੇਸ਼ਵਰ ਮੰਦਿਰ ਸਮੇਤ ਮੰਦਰ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਦਮਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(ii) ਅਸੀਂ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸਲਾਨਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ

(iii) ਸ਼ਿਵਲਿੰਗਮ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ:

(ਏ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗਮ ਦੀ ਰਗੜ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ।

(ਬੀ) ਮੰਦਰ ਕਮੇਟੀ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਭਸਮ ਆਰਤੀ ਦੌਰਾਨ ਭਸਮ ਦੇ ਪੀਐਚ ਮੁੱਲ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗਮ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਗੜਨ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਲਿੰਗਮ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਵਧੀਆ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

(ਸੀ) ਮੰਦਿਰ ਕਮੇਟੀ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗਮ ਨੂੰ ਮਸ਼ੀਨੀ ਘਬਰਾਹਟ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਮੁੰਡ ਮਾਲਾ ਅਤੇ ਸਰਪਕਰਨਾਹਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਹੋਰ ਘਟਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਮੰਦਰ ਕਮੇਟੀ ਇੱਕ ਰਸਤਾ ਲੱਭਣ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ

ਕੀ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗਮ 'ਤੇ ਧਾਤੂ ਮੁੰਡ ਮਾਲਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗਮ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੁੰਡ ਮਾਲਾ ਅਤੇ ਸਰਪਕਰਨਾਹ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਸ਼ੀਨੀ ਘਬਰਾਹਟ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਭਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੀ ਲੱਭੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(ਡੀ) ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗਮ 'ਤੇ ਦਹੀਂ, ਘਿਓ, ਸ਼ਹਿਦ ਦੀ ਮਲਾਈ ਕਰਨਾ ਵੀ ਵਿਗਾੜ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁੱਧ ਦੁੱਧ ਦੀ ਸੀਮਤ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਹੀ ਡੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੰਦਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਪੂਜਾ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ੁੱਧ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
(ਈ) ਪੁਜਾਰੀਆਂ, ਜਨੇਊਪਤੀ, ਖਟਪੱਤੀਆਂ, ਪੁਰੋਹਿਤਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਜਾਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗਮ ਦੀ ਰਗੜ ਨਾ ਕਰੇ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੁਜਾਰੀ ਜਾਂ ਪੁਰੋਹਿਤ ਦੇ ਨਾਲ ਰਗੜਨਾ ਨਾ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੰਦਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਪੂਜਾ ਅਤੇ ਅਰਚਨਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗਮ ਦੀ ਰਗੜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
(ਐੱਫ) ਗਰਭ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿੱਚ ਪੂਜਾ ਅਤੇ ਅਰਚਨਾ ਦੀਆਂ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ 24 ਘੰਟੇ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਪੁਜਾਰੀ, ਪੁਰੋਹਿਤ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੰਦਰ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਉਸ ਪੁਜਾਰੀ ਜਾਂ ਪੁਰੋਹਿਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਿਓ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
(ਜੀ) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੰਦਿਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗਮ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪੰਚਾਮ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗਮ ਦੀ ਰਵਾਇਤੀ ਪੂਜਾ ਅਤੇ ਅਰਚਨਾ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
(ਐੱਚ) ਮੰਦਿਰ ਕਮੇਟੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਾਵੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁੱਧ ਦੁੱਧ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇਗੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗਮ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਪੁਜਾਰੀ/ਪੁਰੋਹਿਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਅਸ਼ੁੱਧ ਜਾਂ ਮਿਲਾਵਟੀ ਦੁੱਧ ਨਾ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਵੇ।
(iv) ਮੰਦਰ ਕਮੇਟੀ ਕੋਟੀ ਤੀਰਥ ਕੁੰਡ ਤੋਂ ਫਿਲਟਰ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਪਾਣੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏਗੀ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪੀ.ਐਚ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਬਣਾਏਗੀ।
(v) ਸੀ.ਬੀ.ਆਰ.ਆਈ., ਰੁੜਕੀ ਨੂੰ, ਜੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਮੰਦਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਮਿਤੀ 17.09.2019 ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਰ.ਆਈ., ਰੁੜਕੀ ਨੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਢਾਂਚਾਗਤ ਸਥਿਰਤਾ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ 41.30 ਲੱਖ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(vi) ਉਜੈਨ ਸਮਾਰਟ ਸਿਟੀ ਲਿਮਟਿਡ, 27.08.2020 ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਹਾਕਾਲ ਰੁਦਰਸਾਗਰ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਵਿਕਾਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ (ਪੜਾਅ I ਅਤੇ ਫੇਜ਼ II) ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਛੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(vii) ਲੋੜੀਂਦੀ ਮੁਰੰਮਤ, ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਕੰਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਿਓ। ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਅਤੇ ਉਪਲਬਧ ਆਰਕੀਟੈਕਟ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਿਓ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਫੰਡ ਤੁਰੰਤ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰੇ। ਚਾਰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੁਰੰਮਤ ਅਤੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦਾ ਕੰਮ ਤੁਰੰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

(viii) ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਧੁਨਿਕ ਜੋੜਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ 20 ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਮੰਦਰ ਕਮੇਟੀ 15 ਦਸੰਬਰ, 2020 ਤੱਕ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਲਣਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰੇਗੀ।

(ix) ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਕੰਮ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, 15 ਦਸੰਬਰ, 2020 ਤੱਕ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਪੇਂਟਿੰਗ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਮੰਦਿਰ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਅਸਲ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੇਂਟਿੰਗ ਅਤੇ ਕਵਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਦੱਸ ਦੇਈਏ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 15 ਦਸੰਬਰ, 2020 ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

(x) ਅਸੀਂ ਉਜੈਨ ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ 500 ਮੀਟਰ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ। ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਏ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੰਦਰ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 15 ਦਸੰਬਰ, 2020 ਤੱਕ ਲੋੜੀਂਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

(xi) ਚੰਦਰਗੇਸ਼ਵਰ ਮੰਦਿਰ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

(xii) ਜੇਕਰ ਗਰਭ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਇਲਾਕਾ ਤਿਲਕਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੰਦਰ ਕਮੇਟੀ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗੀ ਕਿ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

(xiii) ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਪੈਰਾ 5 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਿਓ।

ਜਨਵਰੀ 2021 ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਹੋਰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ **ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ।**

ਸ਼ਿਕ ਚੈਟਰਜੀ

ਬਨਾਮ

ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

(ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ.) 2019 ਦਾ ਨੰਬਰ 456)

30 ਸਤੰਬਰ, 2020

[ਵੀ. ਰਾਮਾਸੁਬਰਾਮਣੀਅਨ, ਜੇ.]

ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਪਟੀਸ਼ਨ - ਇੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਬੈਂਕਿੰਗ ਵਿੱਤ ਕੰਪਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਹੈ - ਦੂਜੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਿੰਨ ਕਰਜ਼ੇ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸੀ. ਸੇਵਾ, ਦੂਜੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਗਈ - ਤਿੰਨੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ - ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ 3 ਐਫਆਈਆਰਜ਼ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ। ਕਈ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਵਧੀਕ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਤਿੰਨਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ - ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੋ ਮਾਮਲੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਇੰਦੌਰ ਅਤੇ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ - ਆਯੋਜਿਤ: ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ - ਇਸਦਾ ਜਵਾਬ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਸਬੂਤ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 177 ਤੋਂ 184 ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ, ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਤਬਾਦਲੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ। ਮਾਰਸ਼ਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਇਹ ਸਵਾਲ ਜੁਰਮ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਏ ਜਾਣੇ ਪੈ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ - ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 - ਧਾਰਾ 461, 462 ਅਤੇ 177 ਤੋਂ 184।

ਤਬਾਦਲੇ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ

ਹੋਲਡ: 1. ਚਰਚਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ (i) ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ "ਅਪਰਾਧ" ਜਾਂ "ਅਪਰਾਧੀ" ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ, ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

ਕਰਦਾ ਹੈ (ii) ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 177 ਤੋਂ 184 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ (iii) ਕਿ ਇਹ ਸਵਾਲ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਏ ਜਾਣੇ ਪੈ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਉਸੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ. [ਪੈਰਾ 39][324- ਸੀ-ਡੀ]

2. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਜੋ ਕਿ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਉਠਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਸਥਾਨ ਨਾਲ ਜਾਂ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 177 ਤੋਂ 184 ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਸ਼ਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ, ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਤਬਾਦਲੇ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 41][324- ਈ-ਐੱਫ]

ਅਭਿਰਾਮ ਵੀਰ ਬਨਾਮ ਨਾਰਥ ਈਸਟਰਨ ਰੀਜਨਲ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟੇਡ (2000) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 433; ਅਸਿਤ ਭੱਟਾਚਾਰਜੀ ਬਨਾਮ ਹਨੂੰਮਾਨ ਪ੍ਰਸਾਦ ਓਝਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (2007) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 786 : [2007] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 939; ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸਾਬਿਰ ਅਲੀ ਏਆਈਆਰ 1964 ਐਸਸੀ 1673 : [1964] 7 ਐਸਸੀਆਰ 435; ਰਾਮਨਾਥ ਸਰਦਾਰ ਬਨਾਮ ਰੇਖਾਰਾਣੀ ਸਰਦਾਰ (1975) ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾਅ ਜਰਨਲ 1139; ਰਾਜ ਕੁਮਾਰੀ ਵਿਜ ਬਨਾਮ ਦੇਵ ਰਾਜ ਵਿਜ਼ ਏਆਈਆਰ 1977 ਐਸਸੀ 1101 : [1977] 2 ਐਸਸੀਆਰ 997; ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਡਾਲਮੀਆ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਏਆਈਆਰ 1961 ਐਸਸੀ 1589: [1962] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 101 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

(2000) 10 ਐਸ ਸੀਸੀ 433	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 15**
[2007] 6 ਐਸਸੀਆਰ 939	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 15**
[1964] 7 ਐਸਸੀਆਰ 435	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 15**
[1977] 2 ਐਸਸੀਆਰ 997	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 15**
[1962] 2 ਐਸਸੀਆਰ 101	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 15**

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2019 ਦੀ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰ. 456।

ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਹੋਣ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ 2013 ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 406 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਨੰ: 452 ਮਿਤੀ 14.09.2018।

ਕੌਸ਼ਿਕ ਚੈਟਰਜੀ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਨਾਲ

2019 ਦੀ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ ਆਰ ਐਲ.) ਨੰਬਰ 666 ਅਤੇ 681

ਦੀਪਕ ਠੁਕਰਾਲ,ਏ.ਏ.ਜੀ.,ਵਿਕਾਸ ਸਿੰਘ,ਨੀਰਜ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ,ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ,ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੰਦਾਦੇਵੀ ਡੇਕਾ,ਵਿਕਾਸ ਸ਼ਰਮਾ,ਭਾਰਤ ਭੂਸ਼ਣ,ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦਿਵਿਆ ਸ਼ਰਮਾ,ਮ੍ਰਿਤੁੰਜੇ ਸਿੰਘ,ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਕਾਂਕਸ਼ਾ ਕੌਲ,ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਰਿਮਾ ਬਜਾਜ,ਵਰੁਣ ਮਾਥੁਰ,ਆਕਾਸ਼ ਲਾਂਬਾ,ਸੰਸਕਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ,ਮਾਣਕ ਸਿੰਘ ,ਡਾ: ਮੋਨਿਕਾ ਗੁਸਾਈਂ ,ਰਜਤ ਭਾਰਦਵਾਜ ,ਹਾਜ਼ਰ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸਨ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ:

ਨਿਰਣਾ

1. ਤਿੰਨ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ, ਜੋ ਸਾਰੇ ਵਧੀਕ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ, ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਲੰਬਿਤ ਹਨ, ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਓ।

2. ਮੈਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਕਾਸ ਸਿੰਘ, ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਦੀਪਕ ਠੁਕਰਾਲ ਅਤੇ ਡੀ ਫੈਕਟੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਨੀਰਜ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਦੂਜਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

3. ਇੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ 04.08.2016 ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਸਮੂਹ ਮੁੱਖ ਜੋਖਮ ਅਧਿਕਾਰੀ-ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਬੈਂਕਿੰਗ ਵਿੱਤ ਕੰਪਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਆਪਣੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 04.08.2016 ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ 10.04.2017 ਨੂੰ ਮੁੰਬਈ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਜੁਲਾਈ-2018 ਵਿੱਚ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

4. ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਿੰਨ ਕਰਜ਼ੇ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਦੂਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਤਿੰਨੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹਾਊਸ ਅਫਸਰ, ਸਿਵਲ ਲਾਈਨ, ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਪੀ.ਐੱਸ. ਕੋਲ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈਆਂ ਸਨ। ਸੌਖੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਕਰਜ਼ੇ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਵੇਰਵੇ, ਨਾਲ ਹੀ ਐਫਆਈਆਰ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਾਰਣੀ ਵਾਲੇ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

ਐੱਸ ਨੰ.	ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੰ.	ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ	ਉਧਾਰ ਲੈਣ ਵਾਲਾ	ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ	ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ
1.	452/2018	ਧਾਰਾ 406, 408, 420, 120-ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।	ਜ਼ਿਲੀਅਨ ਇਨਫਰਾਪ੍ਰੋਜੈਕਟਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ	26.10.2016	4,30,00,000/-ਰੁਪਏ
2.	748/2017	ਦੀ 114, 120-ਬੀ, 406, 420, 467, 468, 471 ਅਤੇ 216 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.	ਅਲ-ਫਤਹ ਟੂਰ ਐਂਡ ਟਰੈਵਲਜ਼	22.09.2019	71,50,000/- ਰੁਪਏ
3.	356/2019	ਧਾਰਾ 120-ਬੀ, 406, 408, 420, 387 ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 34	ਹੋਟਲ ਐਮ.ਐਸ.	30.12.2016	46,00,000/- ਰੁਪਏ
				28.12.2017	ਰੁਪਏ 5,13,594/-

5. ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ 14.12.2018 ਨੂੰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ. 452/18 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 406, 408, 420, 120-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ) " ਆਈਪੀਸੀ " ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)

6. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, 18.07.2019 ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 114, 120-ਬੀ, 406, 420, 467, 468, 471 ਅਤੇ 216 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ 2017 ਦੀ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 748 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 24.10.2019 ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ, 406, 408, 420, 387 ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 356/2019 ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

7. ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ 06.01.2020 ਨੂੰ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 08.11.2019 ਨੂੰ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ।

8. ਇਹ ਦਲੀਲ (i) ਕਿ ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ; (ii) ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਕਰਜ਼ਾ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੂਜਾ ਕਰਜ਼ਾ ਇੰਦੌਰ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਕਰਜ਼ਾ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ; (iii) ਕਿ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਡੀ ਫੈਕਟੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਵਿਖੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਮੋਟਰ ਦਾ ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਵਿਖੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਅਤੇ (iv) ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਵਿਖੇ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਉਪਰੋਕਤ ਤਬਾਦਲਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ।

9. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਮੰਗ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ 2 ਅਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ (i) ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ (ii) ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ।

10. ਪਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਕਾਸ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੂਜੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦਬਾਅ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ, ਇਸ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਦੂਜਾ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਪੇਪਰ ਬੁੱਕ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਵਟਸਐਪ ਸੰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਟ੍ਰਾਂਸਕ੍ਰਿਪਟ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ।

11. ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਕਾਸ ਸਿੰਘ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਰਾਹੀਂ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਤਿੰਨੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ, ਬ੍ਰਾਂਚ ਆਫਿਸ. ਰਿਣਦਾਤਾ ਅਤੇ ਉਧਾਰ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਪਤਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, 26.10.2016 ਦਾ ਲੋਨ ਸਮਝੌਤਾ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿਲੀਅਨ ਇਨਫਰਾਪ੍ਰੋਜੈਕਟਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ (ਜੋ ਕਿ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੰ. 452/2018 ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਬਣਦਾ ਹੈ), ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਂਚ ਆਫ਼ਿਸ ਦਾ ਪਤਾ, ਨੂੰ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਰਿਣਦਾਤਾ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਹੋਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਹਿ-ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦਾ ਪਤਾ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਬੈਂਕ 'ਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਚੈੱਕ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਾਖਾ ਵੀ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਸੀ।

12. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਜ਼ਾ ਸਮਝੌਤਾ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੋਟਲ ਐਮ.ਐਸ. (ਜੋ ਤੀਜੀ ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਬਣਦਾ ਹੈ) ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਅਤੇ ਰਿਣਦਾਤਾ ਦਾ ਬ੍ਰਾਂਚ ਦਫਤਰ ਇੰਦੌਰ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਪਤਾ ਵੀ ਇੰਦੌਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਿਣਦਾਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਬੰਬਈ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

13. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਲ ਫਤਹ ਟੂਰਸ ਐਂਡ ਟ੍ਰੈਵਲਜ਼ (ਦੂਜੀ ਐਫਆਈਆਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ) ਨੂੰ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਰਿਣਦਾਤਾ ਦਾ ਸ਼ਾਖਾ ਦਫ਼ਤਰ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਧਾਰ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਪਤਾ ਸੂਰਤ ਅਤੇ ਪਤਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ|

14. ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਕਾਸ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕਾਰਨ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ, ਦੂਜੇ ਕੇਸ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕਾਰਨ ਇੰਦੌਰ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਕਾਰਨ ਸੂਰਤ 'ਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਤੀਜੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਵਿਖੇ ਕੋਈ ਦਫ਼ਤਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਕੇ ਝੂਠੀ ਗਵਾਹੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਵਿੱਚ

ਦਫ਼ਤਰ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਰਾਹੀਂ ਝੂਠੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 340 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਵੀ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦਾ ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਵਿੱਚ ਦਫਤਰ ਹੈ।

15. ਸ਼੍ਰੀ ਨੀਰਜ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ, ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਅਭਿਰਾਮ ਵੀਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪੂਰਬੀ ਖੇਤਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟੇਡ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਿਲੀਅਨ ਇਨਫਰਾਪ੍ਰੋਜੈਕਟਸ ਲਿਮਟਿਡ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੰਪਤੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸਾਂਝੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ 100% ਸਹਾਇਕ ਕੰਪਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਉਸਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਗਲਤ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਜੋ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਵੀ ਹਨ, ਨੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

16. ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਥਾਈ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਸਿਤ ਭੱਟਾਚਾਰਜੀ ਬਨਾਮ ਹਨੂੰਮਾਨ ਪ੍ਰਸਾਦ ਓਝਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

17. ਮੈਂ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ।

18. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਵਾਲ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ (i) ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ (ii) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਦਾ ਸਥਾਨ ਜਾਂ (iii) ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਆਦਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਵਾਲ (i) ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਥਾਨ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ ਜਾਂ (ii) ਉਹ ਥਾਂ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਦਾ ਨਤੀਜਾ, ਜੋ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕ ਜੁਰਮ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ (iii) ਉਹ ਥਾਂ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ (iv) ਉਹ ਥਾਂ ਜਿੱਥੇ ਪੀੜਤ

---

1 2000 (10) ਐਸਸੀਸੀ 433.

2 2007 (5) ਐਸਸੀਸੀ 786.

ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ (v) ਉਹ ਥਾਂ ਜਿੱਥੇ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ (vi) ਉਹ ਥਾਂ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਜੁਰਮ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਜਾਂ ਲੇਖਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਆਦਿ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਕੇਸ ਹੋਵੇ।

19. ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ (i) ਖੇਤਰੀ ਅਤੇ (ii) ਆਰਥਿਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ (i) ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ/ਜਾਂ (ii) ਅਪਰਾਧੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਿਵਲ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਵਾਲ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਅੰਤਰ ਦੋ-ਗੁਣਾ ਹੈ।

(i) ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ, ਖੇਤਰੀ ਜਾਂ ਆਰਥਿਕ, ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਸਮਾਨ ਕੋਡ।

(ii) ਦੂਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੀਵਾਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਆਰਡਰ VII, ਨਿਯਮ 10, ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਉਚਿਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 201 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਸ਼ਕਤੀ ਉਪਲਬਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਕਤੀ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿਚ ਸੀਮਤ ਹੈ (ਏ) ਕਿ ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 201 ਵਿਚ "ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜੋ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ (ਬੀ) ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਬਦ। "ਸ਼ਿਕਾਇਤ", ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਡੀ) ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿੱਚ "ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ" ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ

20. ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 ਦੇ ਚੈਪਟਰ XIII ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਪਬੰਧ ਹਨ। ਕੋਡ (i) ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ; (ii) ਜਾਂਚ; ਅਤੇ (iii) ਮੁਕੱਦਮਾ। ਸ਼ਬਦ "ਜਾਂਚ" ਅਤੇ "ਜਾਂਚ" ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਜੀ) ਅਤੇ (ਐੱਚ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

21. ਪੁਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 177 ਤੋਂ 184 (ਅਧਿਆਇ XIII ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਧਾਰਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

(1) ਹਰ ਜੁਰਮ ਦੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਸੈਕਸ਼ਨ 177 ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 177 ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਗਏ "ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਜੇ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ "ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸਦੀਆਂ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ"

(2) ਉਸ ਸਥਾਨ ਬਾਰੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ, ਕਈ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(3) ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਜੁਰਮ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(4) ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(5) ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਈ ਕੰਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਸਦੀ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। (ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ 5 ਧਾਰਾ 178 ਲਈ ਟਰੇਸਯੋਗ ਹਨ)

(6) ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ। (ਧਾਰਾ 179)

(7) ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਐਕਟ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਐਕਟ ਨਾਲ ਇਸਦੇ ਸਬੰਧ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਵੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਐਕਟ ਸੀ ਕੀਤਾ (ਧਾਰਾ 180)

(8) ਕੁਝ ਖਾਸ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡਕੈਤੀ, ਕਤਲ ਦੇ ਨਾਲ ਡਕੈਤੀ, ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਭੱਜਣਾ ਆਦਿ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(9) ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਛੁਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(10) ਚੋਰੀ, ਜਬਰੀ ਵਸੂਲੀ ਜਾਂ ਡਕੈਤੀ ਦੇ ਜੁਰਮਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(11) ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਜਾਂ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਜੁਰਮ ਦੀ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਜਾਂ ਲੇਖਾ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ।

(12) ਇੱਕ ਜੁਰਮ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀ ਸੰਪਤੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਇਹ ਗਿਆਨ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਚੋਰੀ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਹੈ। (ਨੰਬਰ 8 ਤੋਂ 12 ਧਾਰਾ 181 ਵਿਚ ਦਰਜ ਹਨ)

(13) ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾਧੜੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਚਿੱਠੀਆਂ ਜਾਂ ਦੂਰਸੰਚਾਰ ਸੁਨੇਹਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਪੱਤਰ ਜਾਂ ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

(14) ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਕਰਨ ਦੇ ਜੁਰਮ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(15) ਵਿਆਹ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 494, ਆਈਪੀਸੀ (ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਆਹ ਕਰਨਾ) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 495, ਆਈਪੀਸੀ (ਸਾਬਕਾ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 494 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨਾ) ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਿਸ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਪਹਿਲੇ ਵਿਆਹ ਦੁਆਰਾ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਨਾਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। (ਨੰਬਰ 13 ਤੋਂ 15 ਧਾਰਾ 182 ਵਿਚ ਦਰਜ ਹਨ)

(16) ਕਿਸੇ ਯਾਤਰਾ ਜਾਂ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ ਉਸ ਯਾਤਰਾ ਜਾਂ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। (ਧਾਰਾ 183)।

(17) ਧਾਰਾ 219 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੇਸ (ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤਰਾਲ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕੋ ਕਿਸਮ ਦੇ ਤਿੰਨ ਅਪਰਾਧ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕੋ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਣ), ਧਾਰਾ 220 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੇਸ (ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਵਿੱਚ, ਸਮਾਨ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 221 (ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। (ਧਾਰਾ 184)।

21. ਧਾਰਾ 177 ਤੋਂ 184 ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੋ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮ, ਕੋਡ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XIII ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਭਾਗ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 185 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੈਸ਼ਨ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 186 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ 2

ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਹੀ ਜੁਰਮ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲੇਗਾ। ਸਥਾਨ ਧਾਰਾ 187 ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਧਾਰਾ 188 ਅਤੇ 189 ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੀਆਂ ਹਨ।

22. ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਧਿਆਇ XII। ਵਿੱਚ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮ, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਅਧਿਆਇ XXXV ਵਿੱਚ ਅਨਿਯਮਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਅਧਿਆਇ XXXV ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ।

23. ਸੈਕਸ਼ਨ 460 9 ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ, ਜੇਕਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਚੰਗੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 461 ਵਿੱਚ 17 ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਜੇਕਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 461 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਇਸ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ:-

(i) ਇੱਕ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ:

ਉਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਰੱਦ ਹੋਵੇਗੀ"

24. ਫਿਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 462 ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਗਲਤ ਸੈਸ਼ਨ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਕਿ ਗਲਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਅਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਧਾਰਾ 462 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"462. ਗਲਤ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ. -

ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕੋਈ ਖੋਜ, ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਜਾਂਚ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਪਹੁੰਚੀ ਜਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇੱਕ ਗਲਤ ਸੈਸ਼ਨ ਡਵੀਜ਼ਨ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ, ਉਪ- ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਗਲਤੀ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

25. ਸੈਕਸ਼ਨ 461(1) ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 462 ਦੀ ਸਰਸਰੀ ਰੀਡਿੰਗ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਅਸੰਗਤਤਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 461 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਐਲ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧੀ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਸ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਧਾਰਾ 461 ਅਧੀਨ ਅਯੋਗ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 462 ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਧਾਰਾ 461 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦਾ ਫੋਕਸ “ਅਪਰਾਧੀ” ਉੱਤੇ ਹੈ ਨਾ ਕਿ “ਅਪਰਾਧ” ਉੱਤੇ। ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ (1) ਨੇ “ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼” ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ “ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼” ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਨਤੀਜਾ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ।

26. ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 460, ਜੋ ਨੌਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀਆਂ, ਤਿੰਨ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ "ਅਪਰਾਧ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਬੀ), (ਡੀ) ਅਤੇ (ਈ)। ਧਾਰਾ 460 ਇੱਕ ਵਾਰ ਵੀ “ਅਪਰਾਧੀ” ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।

27. ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਧਾਰਾ 461 'ਅਪਰਾਧ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਵਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਧਾਰਾ (ਏ) ਵਿਚ, ਪਰ ਧਾਰਾ (ਐਲ) ਅਤੇ (ਐਮ) ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰ "ਅਪਰਾਧਕ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧੀ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 461 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

28. ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 26 ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਦੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ (i) ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ (ii) ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਧਾਰਾ 26 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ (i) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ (ii) ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜਾਂ (iii) ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਟ੍ਰਾਈਬਲ ਹੋਣ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 26 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਬੰਦ|

29. ਪਰ ਧਾਰਾ 26 ਦਾ ਕਲਾਜ਼ (ਏ) ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ. ਸਾਬਿਰ ਅਲੀ 3 ਕਿ ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15(2) ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਜੰਗਲਾਤ ਐਕਟ, 1948 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਫੋਰੈਸਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15(2) ਨੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਦੂਜੇ ਜਾਂ ਤੀਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ

---

3 ਏਆਈਆਰ 1964 ਐਸਸੀ 1673

ਹੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1898 ਦੀ ਧਾਰਾ 530 (ਪੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੀ)। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ ਕਿ 1973 ਦੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 461(1) 1898 ਦੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 530(ਪੀ) ਦੇ ਨਾਲ ਪੈਰੀ ਮਟੀਰੀਆ ਵਿੱਚ ਹੈ।

30. ਹੁਣ ਜੋ 1973 ਦੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 26 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਹੈ, ਉਹੀ 1898 ਦੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਫਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 1898 ਦੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 ਦੇ ਅੱਠਵੇਂ ਕਾਲਮ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ, ਪਰ 1973 ਦੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 26(ਏ) ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

31. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, 1973 ਦੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 26 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ 1898 ਦੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 29 ਕੀ ਸੀ।

32. 1898 ਦੇ ਕੋਡ ਅਤੇ 1973 ਦੇ ਕੋਡ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 1898 ਦੇ ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 28 ਅਤੇ 29 ਅਤੇ 1973 ਦੇ ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 26 ਦੁਆਰਾ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸਿਰਫ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 1973 ਦੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 26 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਅਤੇ (ਬੀ) ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ 1898 ਦੇ ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 28 ਅਤੇ 29 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਸੀ।

33. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨਾਬਾਲਗ ਹੈ (ਸੈਕਸ਼ਨ 27) ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਪੀੜਤ ਔਰਤ ਹੈ [ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਧਾਰਾ 26 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਨੂੰ]. ਪਰ ਧਾਰਾ 461(1) ਅਪਰਾਧੀ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਅਪਰਾਧ 'ਤੇ।

34. 1973 ਦੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 462 ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਬਚਤ ਧਾਰਾ 1898 ਦੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 531 ਦੇ ਨਾਲ ਪਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। 1898 ਦੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 531 ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਰਾਮਨਾਥ ਸਰਦਾਰ ਬਨਾਮ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ। ਰੇਖਾਰਾਣੀ ਸਰਦਾਰ4 ਉਹ ਪੜਾਅ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਇਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਪਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੋਵੇਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 531 ਵਿੱਚ ਬੱਚਤ ਧਾਰਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਪਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 531 ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਗਲਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਜਾਂ ਖੋਜ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਾ ਫਰਜ਼

4 (1975) ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾਅ ਜਰਨਲ 1139

ਹੋਵੇਗਾ।

35. ਰਾਜ ਕੁਮਾਰੀ ਵਿਛ ਬਨਾਮ ਦੇਵ ਰਾਜ ਵਿਛ 5 ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਪਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਆਖਰਕਾਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਉਕਤ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਪਤਨੀ ਦੇ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਕੱਠੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਆਖਰਕਾਰ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਡਾਲਮੀਆ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਹਨ ਅਰਥਾਤ (i) ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ (ii) ਇਸਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ।

36. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰੀ ਵਿਜ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਪੂਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿਓ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ "ਸੁਵਿਧਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

37. ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਫਰਕ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ, ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਵਾਦ ਸਿਰਫ਼ ਉਸਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਕੇਸ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ 1898 ਦੇ ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 531 (1973 ਦੇ ਕੋਡ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਧਾਰਾ 462) ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਚਤ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

38. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਤੋਂ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 461 (1) ਵਿੱਚ "ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼" ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 461, ਤਰਕਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਈ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ। ਜੋ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧੀ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਿਸ ਦਾ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ,

5 ਏਆਈਆਰ 1977 ਐਸਸੀ 1101

6 ਏਆਈਆਰ 1961 ਐਸਸੀ 1589

ਨੂੰ ਧਾਰਾ 462 ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧੀ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 27 ਵਿੱਚ) ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰੋਕ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਧਾਰਾ 461 (1) ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਸਨੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ.

39. ਪਰ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੋਵੇ, ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ (i) ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ "ਅਪਰਾਧ" ਜਾਂ "ਅਪਰਾਧੀ" ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ, ਸਥਾਪਿਤ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਬੂਤਾਂ ਰਾਹੀਂ (ii) ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੁੱਦਾ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 177 ਤੋਂ 184 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ (iii) ਕਿ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਠਾਏ ਜਾਣੇ ਪੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਜੁਰਮ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ।

40. ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਹੱਥ ਵਿਚਲੇ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦਿਓ।

41. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਹੁਣ ਤੱਕ, ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਸਥਾਨ ਨਾਲ ਜਾਂ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 177 ਤੋਂ 184 ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਸ਼ਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ, ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਤਬਾਦਲੇ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਖਾਰਜ ਹੋਣ ਯੋਗ ਹਨ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

42. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ, ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 26 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 177 ਤੋਂ 184 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖੋਜ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਤਬਾਦਲਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ **ਤਬਾਦਲੇ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।**

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Pallav

PALLAV THAKUR ADVOCATE